

УДК 599.426 (477.83)

Башта А.-Т. В., Сребродольська Є. Б., Дикий І. В., Мисюк В. О.

СТАВКОВА НІЧНИЦЯ *MYOTIS DASYCNEME* В ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ

Вступ

У кінці XIX та на початку XX ст. ставкова нічниця (*Myotis dasycneme* Voie, 1825), за даними Р. Гольдгамеруни [8], на території Галичини – звичайний вид рівнинних територій. В. Абеленцев, Б. Попов [1], К. Татаринів [7] у 50-тих роках вказують вид в околицях Львова, м. Броди та с. Пеняки Бродівського р-ну Львівської обл. У 60-тих роках Ю. Крочко реєструє ставкову нічницю на прольоті в Закарпатті в с. Сіль Великоберезнянського р-ну Закарпатської обл. [5].

Всі подальші спостереження виду в західних областях України припадають на період 1992–2001 рр. і відомі з північної і центральної частин цього регіону. Про спостереження Є. Боровцем у 1992–94 рр. ставкової нічниці (без відлову і детального визначення) в околицях Тернополя згадує Н. Полушина [6]. В кінці серпня 1997 р. трьох ставкових нічниць відловлено орнітологами в Яворівському р-ні Львівської обл. в околицях с. Чолгині, що детально описує І. Дикий [2]; посилання на цей факт містяться в інших публікаціях стосовно ставкової нічниці [3, 4]. У серпні 1998 р. 22 ставкові нічниці відловлені в одному з приміщень геологічного факультету ЛНУ імені Івана Франка [4, 6].

Матеріал і методика

Проаналізовані літературні дані стосовного минулого і сучасного стану ставкової нічниці західноукраїнського регіону. Подані нові факти відлову в павутинні сітки і мінірибачинську ловушку ставкових нічниць на території орнітологічного заказника "Чолгинський" (Львівська обл., Яворівський р-н). У 1999–2001 рр. здійснені пошуки колоній ставкової нічниці шляхом обстеження горищ будинків і церков у Львівській, Рівненській та Волинській обл. У роботі використовувався ультразвуковий детектор D–200. Проводилося знаття промірів та визначення ваги відловлених екземплярів. Окремі особини були відзняті на фотоплівку.

Дякуємо І. Шидловському, О. Головачову, Т. Лисачуку, Т. Гузію, А. Затушевському, В. Ковалишину за допомогу в проведенні досліджень.

Результати досліджень

На території західних областей України виявлено лише 2 виводкові колонії цього виду. Обидві знайдені Т. Баштою на горищах будинків у смт. Шацьк і с. Світязь Шацького р-ну Волинської обл. Колонія в смт. Шацьк виявлена на початку червня 1995 р. і налічувала 21 дорослу самку. Усі самки були вагітні (за зовнішнім оглядом).

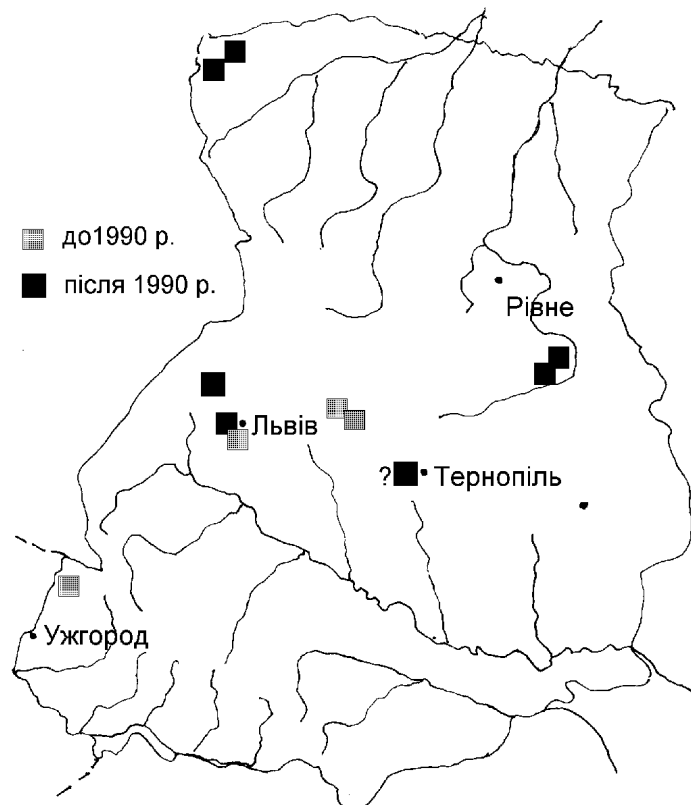

Рис. 1. Місця знахідок ставкової нічниці на заході України.[Places of findings of the Pond bat on the territory of western regions of Ukraine].

У цій же колонії Т. Баштою в липні 2001 р. нараховано 18 особин *M. dasycneme*. Колонія у с. Світязь налічувала в липні 2001 р. 38 самок.

Літнє місцеперебування ставкової нічниці у Рівненській області зафіксовано Т. Баштою поблизу м. Остріг, де на березі р. Горинь були відловлені павутинною сіткою самка і два самці досліджуваного виду.

У серпні 2000 та 2001 рр. трьох особин ставкових нічних відловлено у вже відомому місці знахідки виду у Львівській області в околицях с. Чолгині на території орнітологічного заказника "Чолгинський" [2]. 3.08.2000 р. орнітологами у мінірибачинсьтку ловушку, виставлену для лову птахів над плесом хвостосховища поблизу берега, відловлено самицю ставкової нічниці (Пп=48 мм). Видова належність встановлена за фотографіями даного екземпляра І. Диким та Є. Сребродольською і підтверджена І. Загороднюком.

22 серпня 2001 року там же В. Мисюком відловлено павутинною сіткою самця і самку ставкової нічниці. Розміри самця: Пп – 46,7 мм; вухо – 15,5 мм; козелок – 7 мм; вага – 17,5 г. Розміри самки: Пп – 46,8 мм; вухо – 17,7 мм; козелок – 6,2 мм; вага – 19 г. На даній території протягом серпня 1997, 2000, 2001 рр. загалом здобуто 6 ставкових нічних з довжиною передпліччя 46,6–48,0 мм і вагою 17,5–26,0 г.

Обговорення

Ми припускаємо, що даний вид кажанів поширений в придатних для нього біотопах по всій території західного регіону України (рис. 1).

Проте, брак даних, пов'язаний з відсутністю детальних досліджень кажанів на заході України, не дозволяє сьогодні з впевненістю визначити сучасний стан виду на цій території.

Виходячи із останніх фактичних знахідок ставкової нічниці, можна зробити висновок про зосередження основної частини західноукраїнської популяції в північній і центральній частинах західного регіону. Усі знахідки цього виду кажанів приурочені до низинних, багатих на водойми територій.

Література

1. **Абеленцев В. І., Попов Б. М.** Ряд рукокрилі, або кажани – Chiroptera / Фауна України. Ссавці. – Київ: Вид-во АН УРСР, 1956. – Том 1, Вип 1 – С. 229–446.
2. **Дикий І. В.** Знахідка на території Західної України нічниці ставкової (*Myotis dasycneme*) // Вестник зоології. – 1999. – 33 (3). – С. 20.
3. **Дикий І., Сребродольська Є., Башта А.-Т.** Хіроптерологічні дослідження Львівщини: минуле і сучасне // Європейська ніч кажанів '98 в Україні. – Київ, 1998. – С. 153–155. (Праці теріологічної школи, випуск 1).
4. **Загороднюк І. В.** "Бернські" види кажанів в Червоній книзі України // Ссавці України під охороною Бернської конвенції. – Київ, 1999. – С. 97–104. (Праці теріологічної школи, випуск 2).
5. **Крочко Ю. І.** Нічниця ставкова *Myotis dasycneme* Boie, 1825 // Червона книга України. Тваринний світ. – Київ: Українська енциклопедія, 1994. – С. 379.
6. **Полушина Н. А.** Состояния популяций рукокрылых Западного Подолья // Європейська ніч кажанів '98 в Україні. – Київ, 1998. – С. 106–116. (Праці теріологічної школи, випуск 1).
7. **Татаринов К. А.** Звірі західних областей УРСР. – Київ: Вид-во АН УРСР, 1956. – 188 с.
8. **Goldhamerowna R.** Klucz do oznaczania zwierzat krajowych, Nietoperze, Chiroptera. – Kosmos, 1903. – 51 s.

Summary

Pond bat *Myotis dasycneme* in the western part of Ukraine. — Bashta A.-T., Srebrodolska Ye., Dykyu I., Mysiuk V. — The modern situation and distribution of *Myotis dasycneme* in the western part of Ukraine was investigated through a review of literature and analysis of the field studies of the authors. The Pond Bat is a rare bat species on this territory. 2 female summer colonies are found in the Volyn' region. Some specimens of Pond bat (males and females) were caught during the summer and migration periods. The main regions of Pond bat distribution in Ukraine are the western and north-western part of country.